

STRESZCZENIE

NIE/POZORNE OCZYWISTOŚCI. WSPÓŁCZESNA AFORYSTYKA ROSYJSKA

Tematem niniejszej rozprawy jest współczesna aforystyka rosyjska. Aforyzm na przestrzeni wieków zawsze był i jest do dzisiaj swego rodzaju zapisem spostrzeżeń na temat natury ludzkiej. Bywa uniwersalny i ponadczasowy, jak na przykład w twórczości Stanisława Jerzego Leca lub mocniej osadzony w realiach oraz czasie w jakim powstał, jak ma to czasem miejsce w przypadku aforystyki rosyjskiej. Znaleźć w niej można wiele utworów poruszających aktualne tematy, związanych z bieżącą polityką czy odwołujących się do rosyjskiej historii. Dzięki temu aforystyka może być traktowana jako swego rodzaju zwierciadło poglądów, postaw i przemian, jakim podlega w ostatnich latach społeczeństwo rosyjskie.

Aforyzmy jako formy krótkie, zwarte (najczęściej jednozdaniowe), zabawne, ironiczne i przenikliwe są idealną lekturą dla współczesnego zabieganego odbiorcy. Dlatego też zapewne aforyzmy cieszą się obecnie w Rosji wielką popularnością i co roku wiele ich powstaje. Ze względu na ich dużą liczbę nasz materiał badawczy ograniczyliśmy do wybranej grupy utworów, którą są aforyzmy inspirowane wątkami biblijnymi, zawierające stałe związki wyrazowe (frazologizmy, frazemy) pochodzenia biblijnego. Analiza pragmatyczna zebranego materiału pozwoliła na wyróżnienie różnorodnych grup biblizmów: tematycznych (na przykład somatyzmy czy animalizmy, nazwy własne); inspirowanych biblijnymi przypowieściami; nawiązujących do Dziesięciorga Przykazań. Stałe związki wyrazowe pochodzenia biblijnego, zwane w rozprawie biblizmami i wykorzystywane w aforyzmach, poddawane są różnego rodzaju transformacjom, które służą albo wydobywaniu dodatkowych sensów i znaczeń z powszechnie znanych biblijnych cytatów, albo zdesakralizowaniu ich znaczenia, albo też są błyskotliwą grą słów dowodzącą kunsztu autora. Każdorazowo jednak aforyzm stawia przed odbiorcą określone wymagania.

Część rozprawy poświęcona jest kwestii przynależności gatunkowej aforyzmu, jego cechom dystynktywnym, wątpliwościom dotyczącym synonimicznego traktowania takich form literackich jak aforyzm, sentencja, maksyma czy przysłowie oraz prezentuje przekrój badań nad tą problematyką w kręgu badaczy rosyjskojęzycznych i polskojęzycznych.

Rozprawa składa się ze wstępu, rysu historycznego, części poświęconej polskim i rosyjskim badaniom problemowym, części analitycznej, podsumowania oraz bibliografii.